

Poem din poemele Europei

Această rubrică, aflată acum la a șaisprezecea sa ediție, a apărut din dorința legitimă de a vă reaminti că poezia, ca și proza, dramaturgia, dar și muzica, teatrul, artele vizuale, zestrea imaterială a lumii, reprezintă liantul care unește oamenii, indiferent pe ce meridian s-ar afla. Creația este suma sentimentelor omenești, este emoție, este, de ce nu, plus-valoarea acestei lumi. Este politica fără legi politice, iar aici am putea exemplifica prin faptul că e unica formă de politică fără partide, fără moțiuni de cenzură, fără atacuri cu forme fără fond, este pasul pe care îl facem toți în momentul în care deschidem o carte și alegem o altă lume, cea în care mintea omenească este în măsură să creeze. De ce am vorbit de politică în splendida lumea a creației? Dintr-un simplu motiv, acela fiind că această formă de „politică” este creatoare, este benefică, este expresia supremă a calității omenești.

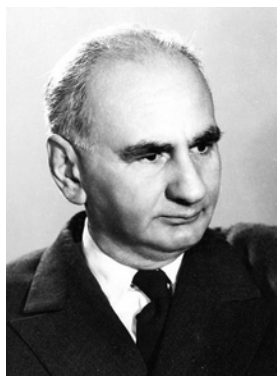
Intenția noastră pleacă de la ideea de unitate de spirit și diversitate ca fond și formă. Nu urmărim o temă anume, fiindcă am ajunge la un studiu complex, ci doar o prezentare, o idee de poem din poeme, care să prezinte diversitatea expresiei creatoare, temele universale, frumusețea stilului marilor condeie, în care spiritul este o „coloană a înfinitului”.

Încercăm, firește, ca în fiecare număr al revistei să publicăm integral texte sau fragmente din poezia Europei, a fiecărei țări în parte, deși poetul, dar, mai ales, opera lui au identitate europeană, dincolo de cea națională.

Grupaj realizat de Pușă Roth și Costin Tuchilă

Geo Bogza

6 februarie 1908, Blejoi, Prahova–14 septembrie 1993, București

Sursa foto: Muzeul Național de Istorie a României

„Împotrivirea, răzvrătirea sau deznădejdea sufletului cheamă în scrisul său imaginile reconfortante ale măreției omului și universului, producând liniștea, calmarea și consolidarea spiritului.” – Dan Cristea

Scriitor, jurnalist, poet, teoretician al avangardei, fratele muzicianului Alexandru Bogza și al scriitorului Radu Tudoran (pseudonimul lui Nicolae Bogza), Geo Bogza este creatorul reportajului literar românesc. Ziarist de curajoasă și consecventă atitudine de-

mocratică, patriotică, umanistă (*Anii împotrivirii*, 1953, *Pagini contemporane*, 1957, *Paznic de far*, 1974), reporter al unor lumi, țări, priveliști, meridiane devenite componente ale unui univers particular, specific scriitorului, prozator al opulenței tâmpite (*Înmormântări*) și al plictisului exasperat provincial (*O sută șaptezeci și cinci de minute la Mizil*, 1968), al destinului individual tragic, sub semnul dorinței de înăvuiere (*Cum a înnebunit regele petrolului*), al absurdului (*Moartea lui Iacob Onisia*), cântăreț, de amplitudine whitmaniană, al neamului din Carpați (*Cartea Oltului*, 1945).

În egală măsură a fost teoretician al avangardei, autor al câtorva din textele ei definitorii (*Urmuz, Exasperarea creatoare, Reabilitarea visului*). Geo Bogza a editat revista „Urmuz” în 1928 și a colaborat la publicații ale epocii precum „Bilete de papagal” sau „Unu”.

Poet de mare întindere, de la „ciorchinul de negi” al *Jurnalului* la recea și solemna puritate a lui *Orion* (1978). Autor al volumelor *Jurnal de sex* (1929) și *Poemul invectivă* (1933), avangardistul Geo Bogza a fost închis de două ori pentru „pornografie”, fiind coleg de celulă la Văcărești cu celebrul criminal Berilă. A doua condamnare o primește în 1937, de

această dată pentru volumul de poezii *Ioana Maria* (1937), plângerea fiind făcută de Academia Română.

Și-a facut studiile primare la Ploiești, apoi a urmat Școala de Marină din Galați și Constanța, însă visul de a deveni marinar nu i se îndeplinește. În 1926 se stabilește la Buștenari, județul Prahova, unde ia contact cu gruparea avangardistă, iar aici o cunoaște pe viitoarea soție, Elisabeta. Debutează în 1928 cu poezia *Mea culpa*, în primul număr al revistei „Câmpina”, iar un an mai târziu îi apare primul volum de versuri, *Jurnal de sex*. În 1929 începe colaborarea cu mai multe reviste culturale, printre care se numără și revistele „Unu” și „Bilete de papagal”, în care semnează cu numele de George Bogza și André Far. În calitate de ziarist, face călătorii în Spania și Franța, și trimite pentru „Lumea românească” ciclul de reportaje-confesiune *Tragedia poporului basc*.

Din 1955 este membru al Academiei Române și membru în Consiliul Național pentru Apărarea Păcii. În 1971 este decorat cu titlul de Erou al Muncii Socialiste iar în 1978 primește Marele Premiu al Uniunii Scriitorilor.

Poem

Pe sub razele lunii veneau
Atât de pierduți de parcă visau.

Cânta undeva, cineva la vioară
Frumusețea albastră a nopții de vară.

Pe sub razele lunii treceau
Atât de ușor de parcă pluteau.

Cânta undeva, cineva la vioară
Frumusețea nebună a nopții de vară.

Pe sub razele lunii se duceau
Atât de pierduți, de parcă mureau.

Copacul simfonic

Printre ceilalți copaci, liniștiți, el părea aproape nebun:
Multiplu se ridica din pământ cu zeci de brațe
Pe care exaltat le flutura în vânt.

Însuflețit era – și străbătut de atâtea fluide
Încât privirilor noastre păru un frenetic dirijor
Conducând, plin de pasiune, Simfonia glacială a Eterului.

Incoruptibilă dimineată de iarnă cu cerul senin
Când tot universul cânta, ca o orgă de cristal
Sunetul fiindu-i atunci rostul unic, esențial.

Sub multele ramuri, fremătătoare, patetice,
Totul fu muzică: întinderea lumii și durata ei
Păduri, oceane, milenii și ere, o, cum le-am auzit!

Arătând stelelor drumul, iar vremii cadența secundelor
El purta prin noi, copleșitoarea imensitate,
Tălăzuirea sonoră a clipei spre Eternitate.

Tăcere dezlănțuită

Acum își împlinea poetul visul lui de tăcere universală
strânsese în dinți virtutea peșterilor mute
ca o glandă o grefase în laringele vorbăreților
iar a doua zi orașul se zvârcolea ca pompeii sub lavă
tăcerea se întindea pretutindeni, nemiloasă, distrugătoare
o femeie a dat să rădă și gura i s-a umplut cu vată
neauzite se învârtteau plăcile de patefon sub acul diafragmei
buzele se deschideau în gol,
nicio vorbă n-a mai putut fi rostită,
dezastru total, iremediabil,
din beregăți tăcerea cobora în oase,
nemaiaivând niciun rost, urechile se desprindeau veștede
de pe cap
pe străzi căinii le înșfăcau lacomi de prin
șanțuri
însăpăimântați polițiștii izbeau în tobe în
tinichele
unii scoși din fire
spărgeau geamurile cu pumnul,
dar niciun sunet n-a mai putut fi stors din materie
din cer curgeau hoiturile păsărilor sufocate de cântecele
rămase în
gâttej
femei se azvârleau de la etaj în gol
dar
din gura lor larg deschisă
nu ieșea niciun țipăt
prin gări trenurile se ciocneau ca niște gângăanii,
înnebunit
primarul a dat ordin să se audă cu orice preț
o casă a fost azvârlită în aer: parcă s-ar fi spulberat o
pădădie
au prăvălit atunci turnul cel mare din centrul orașului
fără ca vreun scrâșnet să se iște din ziduri

cu fiecare clipă setea de zgomot crește tot mai chinuitoare
unii chiar în timpan și-au slobozit revolvă
dar nimeni nu mai găsea scăpare
nicăieri
tăcerea se întindea halucinantă nemiloasă pedepsitoare cum
o visase poetul.

Orion

Nici o corabie nu s-a întors vreodată
Din mările sudului sau de la capricorn
Atât de pură și elegantă fregată,
Cum se întoarce toamna Orion.

Peste păduri înverzite n-a strălucit nicicând
Lumina lui albă. Nici pe pajiști de fân.
Oceane și munți îl văd primăvara plecând
Și cerul nu-și mai află multă vreme stăpân.

Octombrie urca din nou peste grădini
Înaltele-i catarge cu vârfuri de platină
Și toată iarna, apoi, corabia de lumină
Deasupra lumii uimite se clatină.

Rege al constelațiilor din septentrion
Mereu lunecând peste lumi înghețate
Așa străbate noaptea marele Orion,
Corabie legănată în eternitate.

Balada dromaderelor

De-aș avea patru dromadere,
N-aș mai visa hipopotami;
Eliberat de mamifere
L-aș admira pe Apollinaire,
Si j'avais quatre dromadaires.

De-aș avea patru dromadere
Mi-aș cumpăra un palmier
Și stând sub el într-un hamac
L-aș tot citi pe Apollinaire,
Si j'avais quatre dromadaires.

De-aș avea patru dromadere,
Cu toate patru-aș pribegi
În acea lume de himere
Ce-a fost a lui Apollinaire,
Si j'avais quatre dromadaires.

De-aș avea patru dromadere,
M-aș putea duce și în cer,
Ca un turn Babel terminat
De dragul lui Apollinaire,
Si j'avais quatre dromadaires.

Avec ses quatre dromadaires
Don Pedro d'Alfaroubeira
Courut la monde et l'admira
Il fit ce que je voudrais faire
Si j'avais quatre dromadaires.